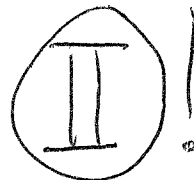

Stifting van de verzeening van de voreclering dot...

1993 Prof. Stalber
pp 203-204 (slot)

6-174-62

Stuiting van de verjaring van de vordering tot schadevergoeding (II, slot)

Steeds maar weer opnieuw stuiten?

Stuiting breekt een lopende verjaring af. Vervolgens begint een nieuwe termijn te lopen, die in beginsel binnen vijf jaren weer moet worden gestuit. De stuitingshandeling is - zo bleek hiervoor - simpel: een schriftelijke aanmaning en zelfs een schriftelijke mededeling aan de schuldenaar is voldoende. Die 'mededeling' is toegevoegd, aldus de toelichting, omdat in sommige situaties een aanmaning een voor de schuldeiser minder passend middel kan zijn om zijn rechten veilig te stellen. Bijvoorbeeld als partijen met elkaar in onderhandeling zijn⁸. In zo'n geval kan een aanmaning of een eis tot nakoming de onderhandelings sfeer gemakkelijk nadelig beïnvloeden.

Onderhandelingen kunnen lang duren. Betekent dat nu dat eiser, tijdens de loop van die onderhandelingen, voortdurend alert moet zijn op het verstrijken van de verjaringstermijn? Dat zou erg onpraktisch zijn. Daarom houden wij het ervoor dat iedere schriftelijke stap die in het onderhandelingsproces met betrekking tot een bepaalde vordering wordt gezet, als een stuitingshandeling moet worden gezien. Kort gezegd: elke brief duwt de verjaringstermijn weer een stukje

voort. Aldus wordt, naar onze opvatting, een voor de praktijk redelijk en werkbaar 'recht' geboden. In dit verband ligt het voor de hand om onder 'onderhandelen' te verstaan dat partijen schriftelijk mededelingen uitwisselen die het oogmerk hebben of kunnen hebben om tot een regeling of overeenkomst te komen⁹. Is er aldus sprake van 'onderhandelen', dan is voldaan aan het vereiste van artikel 317 lid 1 dat de schuldeiser zich zijn recht op nakoming ondubbelzinnig voorbehoudt. Ook al schrijft hij dat niet met zoveel woorden: uit de onderhandelingen zelve vloeit dan voort dat schuldeiser zich zijn recht op nakoming voorbehoudt. Niet voor niets gebruikt de wetgever het woord 'ondubbelzinnig', en niet het woord 'uitdrukkelijk'.

Wanneer de schuldenaar voorafgaande aan of tijdens de onderhandelingen aansprakelijkheid erkent, dan heeft stuiting bovendien plaatsgehad op grond van artikel 318. Het lijkt ons niet noodzakelijk dat partijen het voor de toepassing van artikel 318 al over de omvang van de schadevergoedingsplicht eens moeten zijn. Voldoende is dat de schuldenaar erkent dat hij schuldig is¹⁰. In het kader van onderhandelingen kan, na erkenning

van aansprakelijkheid, ook iedere reactie van de schuldenaar, als een hernieuwde stuiting worden opgevat.

Afstand van verjaring

Kan niet tussen aansprakelijke en benadeelde aan het begin van de onderhandelingen worden overeengekomen dat de aansprakelijke geen beroep op verjaring zal doen? Aldus zouden stuitingsperikelen kunnen worden voorkomen. De aandacht kan worden gericht op belangwekkender aspecten van de zaak.

Deze voor de praktijk aantrekkelijke mogelijkheid wordt uitgesloten door artikel 322 lid 3:

'Voordat de verjaring voltooid is, kan geen afstand van verjaring worden gedaan'

8 MvT, PG InvW 3, blz 1418

9 Zie, in het kader van artikel 10 lid 3 WAM, Hof 's-Gravenhage 20 juni 1979, VR 1980, 24 en het Benelux Gerechtshof 9 juli 1981, NJ 1982, 253, VR 1982, 13

10 In Asser-Hartkamp I, nr 680 lijkt een gelijke opvatting te zijn weergegeven

INHOUD

203 Mw mr C G Breedveld-de Voogd en mr C J J M Stolker Vermogensrecht Aktueel

205 Mr D J. van der Kwaak Cumulatie van derdenbeslagen (II, slot)

211 Mr. K Frielink Kort geding en boedelverdeling

214 Mr. R. J. Holtman. Mandeligheid en beperkte rechten

216 Mw. mr S H Heyning Uit de Praktijk van het Notarieel Juridisch Bureau

217 Mededelingen

217 Agenda

217 Personalia

218 Vacaturestaat notariaat

Weekblad voor privaatrecht,
notariaat en registratie

20 mrt 1993 - jrg 124 - nr. 6085

WPNR - Uitgave van de Koninklijke Notariele Broederschap, 't Hoenstraat 5 2596 JE 's-Gravenhage Postbus 96827 2509 JE 's-Gravenhage Telex 32419 KNB NL Telefax 070-3453226

Ere redacteur
mr J. M. Polak

Redacteuren
mr. J van Soest
mr. J. H. Linders
prof. mr. P van Schilfgarde
mw mr I. S. Joppe
prof. mr M. J. A van Mourik
prof. mr A. A. van Velten
prof. mr J. B. M. Vranken
prof. mr. A. S. Hartkamp
prof. mr. Jac. Hijma

Redactie-secretaris
mw mr. A. L. Moussault-Jeswiet

Bureau-redacteur
mw A. E. M. van Dijk
Telefoon 070-3307138

Redactie-adres/Notariele
personeelsadvertenties
Postbus 96827, 2509 JE 's-Gravenhage
Telefoon 070-3307111

Advertentie exploitatie
Sales & Services in advertising
end publicity
Gebouw 'Zaanstaete'
Postbus 60, 1520 AB Wormerveer
Telefoon 075-281081

Abonnementen-administratie
en exploitatie
Koninklijke Vermande bv
Platinastraat 33
Postbus 20, 8200 AA Lelystad
Telefoon 03200-22944 Verkoop binnendienst
Postgiro 179350
Jaarabonnement f 229,- incl BTW
Stud abonnement f 152,- incl BTW
Abonnementen buitenland f 275,-
Losse nummers f 6,75 incl BTW
(excl verzendkosten)
Opzegging van het abonnement kan slechts schriftelijk geschieden voor 1 december van het jaar voorafgaande aan het jaar van de gewenste beëindiging

Lay-out en druk
Drukkerij Spin/van Mantgem b.v
Donauweg 8, 1043 AJ Amsterdam
Postbus 8023, 1005 AA Amsterdam
Telefoon 020-6110102

Afstand geschiedt door een verklaring van hem die de verjaring kan inroepen: een eenzijdige rechtshandeling. Een overeenkomst tussen schuldenaar en schuldeiser met dezelfde strekking of tot verlenging van de verjaringstermijn impliceert een dergelijke afstand en valt dus ook onder het verbod van artikel 322 lid 3.

De Parlementaire Geschiedenis leert ons dat in de periode tussen de gebeurtenis waardoor de rechtsvordering is ontstaan en het voltooiën van de verjaring deze - afgezien van de verlenging - slechts onderhevig behoort te zijn aan de mogelijkheid van stuiting¹¹. De dwingendrechtelijke regel van artikel 322 lid 3 is gegeven om het doel van het instituut der verjaring veilig te stellen: de bescherming van de debiteur en het bevorderen van de rechtszekerheid. Zou afwijking van deze wettelijke regeling mogelijk zijn, dan viel, aldus Schoordijk, te vrezen dat in ieder schriftelijk contract de afstand van verjaring als een "clause de style" wordt aangetroffen¹².

W.E.M. Leclercq heeft verdedigd dat één en ander wél geldt voor afstand gedaan vóórdat de gebeurtenis, die de rechtsvordering heeft doen ontstaan, heeft plaatsgehad, maar niet voor afstand gedaan ná die gebeurtenis¹³. Voor een bescherming van de schuldenaar is minder aanleiding aangezien deze na de gebeurtenis weet waarvoor hij in concreto aansprakelijk wordt gesteld. Van feitelijk overwicht van een schuldeiser is in dit stadium geen sprake meer.

Of de schuldenaar afstand doet van de verjaring is aan hem. Dit kan hem niet door algemene voorwaarden opgedrongen worden. Bovendien geldt dat in het schadevergoedingsrecht veelal de schuldeiser de zwakkere partij is die bescherming behoeft.

Ook de rechtszekerheid is in het stadium waarin partijen over de aansprakelijkheid of omvang van de schadevergoeding in onderhandeling treden geen overtuigend argument. Deze is dan beter gediend met het vrijwaren van de onderhandelingen van dreigende verjaringen en daarop volgende stuitingshandelingen. Desondanks heeft het pleidooi van Leclercq artikel 322 lid 3 BW (destijds 3:11.20a lid 3) aan te passen aan de voor afstand van verjaring geldende regel in het vervoersrecht, geen gehoor gevonden bij de NBW-wetgever¹⁴. In het vervoersrecht wordt in tegenstelling tot het algemene vermogensrecht bepaald dat afwijking van de wettelijke verjaringstermijn mogelijk is, nadat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden (8:1701

BW).

Buiten het vervoersrecht blijft gelden dat schuldeisers die niet van de welwillendheid van hun schuldenaar afhankelijk willen zijn, de verjaring steeds tijdig moet stuiten.

Verjaring en overgangsrecht

Artikel 310 bepaalt dat een rechtsvordering tot vergoeding van schade verjaart door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de benadeelde zowel met de schade als met de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden, en in ieder geval door verloop van twintig jaren na de gebeurtenis waardoor de schade is veroorzaakt (mutatis mutandis geldt hetzelfde voor bedongen boetes).

Onder het oude recht gold een verjaringstermijn van dertig jaren (artikel 2004 (oud) BW). Die termijn is onder het nieuwe recht dus flink bekort. Voor de overgang van het oude naar het nieuwe recht heeft de wetgever regels van overgangsrecht geformuleerd. Daaruit blijkt dat het niet zo is dat voor 'oude' vorderingen de termijn van dertig jaren blijft gelden. Al die 'oude' termijnen zijn, met een vertraging van één jaar als gevolg van de uitgestelde werking (artikel 73 Overgangswet), per afgelopen 1 januari 1993 teruggebracht tot vijf respectievelijk twintig jaren¹⁵.

Stuiting en overgangsrecht

Of een verjaring van vóór de inwerkingtreding van het nieuwe BW is gestuit, wordt uitgemaakt door de regels van het oude recht. Artikel 120 Overgangswet bepaalt dat over het tijdvak vóór het in werking treden van de wet een verjaring waarop de wet van toepassing is, geacht wordt te zijn gestuit door een oorzaak die volgens het tevoren geldende recht stuiting tot gevolg had. Dat betekent het volgende¹⁶.

De termijnen die het nieuwe recht voor verjaring stelt, zullen in veel gevallen zijn aangevangen vóór de inwerkingtreding van het nieuwe BW. Voor de periode ná de inwerkingtreding is het nieuwe recht omtrent de stuiting (zie hiervóór) van toepassing. Dat geldt ook voor de periode van 'uitgestelde werking', voor het jaar 1992 dus.

Artikel 120 Overgangswet bepaalt nu dat voor de periode vóór 1992 het oude recht - en alleen het oude recht - bepalend is. Derhalve: is een rechtsvordering onder het oude recht gestuit geweest, dan begint de verjaringster-

mijn volgens het nieuwe recht niet bij een van de tijdstippen genoemd in de artikelen 307-315, maar bij het tijdstip van het einde van de stuiting volgens het oude recht (artikel 2016 e.v. BW (oud)¹⁷). Wil men de verjaring stuiten van een rechtsvordering aangevangen onder het oude recht, dan kan dat volgens de regels van het huidige recht.

Conclusies

De vordering tot schadevergoeding is een vordering tot nakoming van een verbintenis. De verjaring van deze vordering kan worden gestuit door een enkele schriftelijke aanmaning of door een schriftelijke mededeling waarin de schuldeiser zich ondubbelzinnig zijn recht op nakoming voorbehoudt (artikel 3:317 lid 1 BW). Een daad van rechtsvervolgning binnen zes maanden na deze schriftelijke aanmaning is niet nodig.

Is er sprake van onderhandelingen over schadevergoeding dan kan iedere schriftelijke mededeling van de schuldeiser de verjaring vijf jaar voor zich uit schuiven. Het doen van afstand van verjaring is, anders dan in het vervoersrecht, niet mogelijk voordat de verjaring is voltooid. Aldus kan niet worden ontkomen aan de noodzaak steeds door stuiting de verjaring te onderbreken. De verjaring van een vordering die onder het oude recht is ontstaan, kan, zolang deze nog niet is verjaard, volgens de regels van het huidige recht worden gestuit.

*Mw. mr. C.G. Breedveld-de Voogd**
*Mr. C.J.J.M. Stolker***

11. MvA I, PG InvW 3, blz. 1416.

12. Schoordijk, Vermogensrecht (1986), blz. 441.

13. W.E.M. Leclercq, WPNR 1986, 5800, blz. 615 e.v.

14. Zie noot 11.

15. Zie voor rekenvoorbeelden ontleend aan de parlementaire stukken T&C (Stolker) blz. 258. Uitvoerig: Overgangsrecht, Mon. Nieuw BW A-25 (De Vries Lentsch-Kostense), blz. 46 e.v. Recentelijk is voor sommige gevallen een langere verjaringstermijn vastgesteld (Verjaring van de vordering tot vergoeding van schade door milieuvontreiniging (22 599)).

16. MvT InvW, PG Overgangsrecht, blz. 123.

17. Zie uitvoeriger Asser-Hartkamp I (1992) nr. 679a.

* Wetenschappelijk medewerkster Notarieel Juridisch Bureau en docent personenschade Grotius Academie/Vereniging van Letselschade Advocaten "LSA".

** Universitair hoofddocent burgerlijk recht, Rijksuniversiteit Leiden.